

שפת חכמים

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 293

שמיני תשע"ג

עצמו: "דע לך, אינך מתנהג כשורה, לא עושים כך ולא כך". אבל הוא לא רוצה לומר זאת לאדם עצמו, אלא מחפש בן אדם שלישי לספר לו את המעשה הרע, לכן לשון הרע נקראת "לשון משלשת".

"וישחט את השור ואת האיל זבח השלמים אשר לעם וימצאו בני אהרן את הדם אליו ויזרקוהו על המזבח" (ט, יח)

כאן נכתבה המלה "וימצאו" בלי האות י', ואלו לעיל (פסוק יג) נאמר: "ואת העלה המציאו אליו לנתחיה ואת הראש ויקטר" - המלה "המציאו" נכתבה עם י'. מה פשר ההבדל?

פרש רבי חיים קניבסקי שליט"א: קבלת הדם וכן הולכתו, היו נעשות על ידי כהן אחד - אחד היה מקבל את הדם ואחד היה מוליכו. לעומת זאת את האיברים למזבח היו מוליכים מספר כהנים.

לכן לגבי הדם נאמר "וימצאו" ללא י', כעין לשון יחיד, אך לגבי העולה נאמר "המציאו" עם י', לשון רבים.

ויאמר משה אל אהרן, הוא אשר דבר ה' לאמר, בקרבי אקדש (ויקרא י, ג).

ברש"י: אמר לו משה לאהרן, אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במידעיו של מקום, והייתי סבור, או בי או בך, עכשו רואה אני שהם גדולים ממני וממך".

הקשה רבי שמשון מאוסטרופולי: וקשה, הרי למשה היה ידוע שיקחו רק אחד מהם - או את אהרן או אותו, ואיך קרה הדבר שלבסוף נלקחו שנים? ואין לומר שנלקחו שנים מפני שהיו חשובים פחות ממשה ואהרן, שהרי משה אמר בדיוק את ההפך מזה: "רואה אני שהם גדולים ממני וממך"?

ואמנם, רבי שמשון מאוסטרופולי מצא גרסה אחרת במדרש, לפיו אמר משה: 'סבור הייתי בי ובך', כלומר, שנינו - גם משה וגם אהרן צפויים היו למיתה לפי ידיעתו של משה. אם כן, אין תמיהה בכך שלבסוף מתו שנים, כי כך, מלכתחלה, היה אמור להיות.

אך יתכן לישב גם את הגרסה שברש"י, שמלכתחלה נועד רק אחד למיתה, ואכן מדבר היה במשה או באהרן, ולמה לקח הקב"ה לבסוף שני גדולים? ומפני מה העדיף הקב"ה את נדב ואביהו על פני משה ואהרן?

הדבר יוסבר על פי המובא בזהר הקדוש, שנדב ואביהו היו השושבינים של עם ישראל, שבא בברית עם הקב"ה. והכונה היא למעמד חנכת המשכן, שהיה כמו חתנה בין עם ישראל לקב"ה, ולכן, מתוך חבה אליהם,

"קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימים והקרב לפני ה'" (ט, ב)

ברש"י: קח לך עגל - להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה

הקשה ה"שפתי חכמים", הרי שופר, אסור שיהיה מקרן של פרה משום שאין קטגור נעשה סגור. איך יתכן אפוא שעגל עצמו יובא כדי לכפר על מעשה העגל?

בספר "שער בת רבים" תרץ, כל מה שאומרים ש"אין קטגור נעשה סגור" הוא באופן שאותו חפץ שנעשה בו חטא - אותו רוצים לעבד את ה'. במקרה זה החפץ מזכיר את עוון האדם. אבל כאשר בא האדם לכפר על

גוף העוון - אז אדרבה, כפי שמצינו בגמרא (יומא פו ע"ב): "היכי דמי בעל תשובה? אמר רב יהודה: כגון שבאת לידו דבר עברה פעם ראשונה ושניה ונצל הימנה.

מחוי רב יהודה: באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום". כי כשבאים לכפר על החטא, דוקא עם מה שעשו את החטא - אותו יש לכפר!

דגמא נוספת ליסוד זה הוא קרבן פסח. התורה אומרת שלקרבן פסח יש לשחוט טלה. מדוע דוקא טלה? כי בני ישראל עשאוהו עבודה זרה במצרים. ומדוע לא נאמר גם כאן שאין קטגור נעשה סגור? כי אדרבה, כשבאים לכפר על הדבר עצמו - יש לכפר עליו בדבר עצמו שנעשה בו החטא.

לכן כשבאים לכפר על מעשה העגל, מביאים דוקא קרבן עגל.

"ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה תמימים והקרב לפני ה'" (ט, ב)

ואמר לאהרן סב לך עיגל בר תורי לחטאתא מטול דלא ישתעי עלך סטנא לישן תליתאי על עיסק עיגלא דעבדתא בחורב (תרגום יהונתן)

כלומר, אהרן נצטוו להקריב עגל בן בקר לחטאת, כדי שלא ידבר עליו השטן לשון הרע על העגל שעשה בחורב. מדוע נקראת לשון הרע "לישן תליתאי" - לשון משלשת?

בספר "תפוחי חיים" הובאו שני הסברים בדבר: האחד - מה שאמרו חז"ל (ערכין טו ע"ב): "במערבא אמרי: לשון תליתאי קטיל תליתאי, הורג למספרו ולמקבלו ולאומרו" - לשון הרע הורגת שלשה, את המספר, את השומע ואת זה שדברו עליו.

והסבר נוסף: אדם שבא לדבר לשון הרע על פלוני, אם היה מחפש את התועלת שבענין, היה אומר זאת לפלוני

ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמתו חקת עולם לדרתיכם" (י, ט).

בפרשה זו, של אסור שתית יין, פנה הקב"ה לאהרן בלבד, והשאלה היא מדוע? למה הדברים לא נאמרו הפעם גם למשה?

ואומר על כך ה"פני מאיר", שהסבה לכך היא מפני שיש כאן תוכחה מרמזת לאהרן, שהרי אחת הסבות למיתתם של בני אהרן היתה מפני שנכנסו לעבודה שתויי יין, ולפיכך, מפני שלא היה זה לכבודו של אהרן שגונתו תפרסם בפני אחרים, נאמרו הדברים בפניו בלבד, ולא למשה.

בספר "כזה ראה וחנך" מספר כי באחד הימים בקש רבי ישראל יעקב ליובצ'אנסקי זצ"ל, המשגיח בישיבת ברנוביץ, להוכיח את אחד מתלמידיו אודות אי אלו הנהגות מגונות אשר נמצאו בו.

הוא זמן, אפוא, את התלמיד אל חדרו ושם פתח ואמר לו: "אינני יודע את נפשי... מה אעשה? הכיצד אוכל אני, אדם מבוגר אשר אינו מתנהג כראוי, להוכיח אותך – בן ישיבה צעיר השוקד על תלמודו?"...

הוא החל למנות את הלקויים שבאותו בחור ולהטיל אותם על גבו שלו... "הלא אני הנני כזה וכה! הכיצד איפוא אוכיח אותך? הלא אני עושה כך וכך, ומתירש בפרטים אלו ואלו, וכיצד אוכל להוכיח בחור צעיר היושב ולומד?"

תוך כדי הדברים פרץ המשגיח בבכי ודמעות רותחות זלגו מעיניו, והבחור, אשר שוטה לא היה, הבין היטב את הרמז, והדברים חלחלו לתוך לבו... הוא פרץ בבכי וקבל על עצמו לתקן מאותו היום ואילך את דרכיו, ויצא מחדרו של המשגיח כבעל תשובה גמור.

כזו אף היתה הנהגתם של האחים הקדושים, רבי אלימלך ורבי זושא, אשר ברצונם להשיב יהודים אל אביהם שבשמים, לא נהגו לפנות אל החוטא במישרין בדברי מוסר, אלא התיצבו בקרבת הפושע, והחלו להוכיח את עצמם: זושא, זושא... אלימלך, אלימלך...! היאך נואלת להכנע ליצרך, ועשית שלא כדת וכדין? אחר היו מתחילים לפרט את אותן עברות שבהן נכשל אותו חוטא, ומסיימים: מה תענה בבית דין של מעלה, אוי ואבוי לך ולנפשך... חזור בך, זושא, חזור בך אלימלך... כי שערי תשובה לא ננעלו, כל זמן שהנשמה הטהורה לא נטלה מגופך...

הם היו חדלים משיחת המוסר הזו, רק כאשר חשו שהדברים נכנסו בלבם של החוטא שלידם, והוא פנה לבקש מהם תקון לנפשו, וכך הצליחו להוכיח ולהשיב רבים מעוון.

או מפאת גדל חשיבותם, נלקחו דוקא הם, ודוקא שניהם, כי היו זוג שושבינים.

ונראה כי את משה הטרידה שאלה קשה – מדוע הומתו בני אהרן? למה לא זכו לעלות חיים לשמים, כפי שזכו חנוך ואליהו הנביא? והקב"ה השיבו כי חנוך ואליהו לא מתו, מפני שהתעלו עד לדרגה מסוימת, שבה החלט להעלותם השמימה. אבל נדב ואביהו הגיעו לדרגה הגבוהה ביותר, דרגה שממנה אי אפשר לעלות עוד, ולכן מתו, כי אין אפשרות לחיות במצב זה. וזהו שאמר הכתוב (טז, א): "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן", וכך אמר הקב"ה למשה: אתה יודע מדוע הם מתו? "בקרבתם לפני ה'", כלומר משום שלמקום שהגיעו, כל כך קרוב לפני ה', אי אפשר להיות עם גוף ולכן "וימתו".

"ומפתח אהל מועד לא תצאו פן תמותו כי שמן משחת ה' עליכם" (י, ז)

ה'חנוך' מבאר: למה מצוים הכהנים "ומפתח אהל מועד לא תצאו"? להראות שעבודת ה' יתברך היא הדבר היותר יקר מכל מנעמי העולם. על כן, היא אינה נדחית מכל דבר שבעולם אפילו רק לפי שעה.

דין דומה אנו מוצאים בכהן גדול, אשר אינו יוצא ללויה, ואפילו לא זו של הוריו, או של ילדיו! וכל זאת על מנת להראות שעבודת ה' היא הדבר היקר ביותר הקים בעולם.

מפליא להוכיח כי ישנם אנשים, אשר חשים בכך באמת, ומנהלים את חייהם בהתאם לתחושה זו. אחד מהם הוא רבי ישראל יצחק קלמנוביץ' שליט"א, בנו של רבי אברהם קלמנוביץ' זצ"ל, ראש ישיבת מיר בתקופת מלחמת העולם השנייה.

הרב קלמנוביץ' רגיל להתפלל כל תפלת שמונה עשרה, ואפלו זו של יום חול שגרתו, במשך שעות רצופות! וספר הרב פינקוס זצ"ל שארע פעם שהרב נסע לארה"ב, ובדרך היתה חנית בינים בבריסל למשך מחצית השעה.

הרב קלמנוביץ' נצל את ההפסקה ונעמד לתפלת מנחה, והנה, רק כאשר סוים את תפלתו הארוכה הבחין שמטוסו כבר המריא, והוא הפסיד את הטיסה. לימים, שאלו הרב פינקוס: איך יכול היה להיות כה שקוע בתפלתו, עד כי לא הבחין שהוא מפסיד את הטיסה?

השיב הרב קלמנוביץ': היה לי כל כך טוב פה, עד שלא הרגשתי שעלי להיות, בעצם, שם...

"וידבר ה' אל אהרן לאמר. יין ושכר אל תשת אתה"

